

PORIN SEUDUN KUNTIEN LIIKENNETURVALLISUUSSUUNNITELMA

TYÖOHJELMA xx.4.2024

LUONNOS

Sisällysluettelo

Lähtökohdat ja tavoitteet	2
Suunnitelman sisältö	4
Työn käynnistäminen.....	5
Nykytilanteen analyysit	6
Tavoitteet ja painopisteet.....	9
Liikenneympäristön toimenpideohjelma.....	10
Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma.....	12
Raportointi.....	13
Kokoukset ja työn aikataulu.....	14
Laatusuunnitelma	16

Lähtökohdat ja tavoitteet

Porin seudun edellinen liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui vuonna 2013. Sen tavoitteena oli laatia Porin seudun kuntien alueelle realistinen ja käytännönläheinen suunnitelma liikenneturvallisuustilanteen parantamiseksi vähintään valtakunnallisten tavoitteiden mukaiselle tasolle. Suunnitelma määritteli rajatun joukon vaikuttavia ja toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä, jotka oli suunnattu lähivuosille. Suunnitelmassa esitettyjä liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä on toteutettu, ja toisaalta uusia toimenpidetarpeita on syntynyt.

Kuva 1. Suunnittelualue.

Nyt käynnistettävässä liikenneturvallisuussuunnitelman päivitystyössä on tavoitteena laatia Porin seudulle (Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori ja Ulvila) liikenneturvallisuuden parantamiseksi toteutusmahdollisuuksiltaan realistinen ja sopivasti toimintaa ohjaava suunnitelma. Suunnitelmassa pyritään löytämään ne painotukset ja keinot, jotka vähentävät liikenneonnettomuuksien määrää valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden mukaisesti, ottaen huomioon alueen erityispiirteet ja jalkauttaen valtakunnallisia linjauksia. Liikennekuolemien ja loukkaantumisten määrän vähentämisen ohella on tärkeää parantaa myös koettua liikenneturvallisuutta, joka vaikuttaa keskeisesti ihmisten elämänlaatuun.

Suunnitelman sisältö

Liikenneturvallisuuksuunnitelmassa kuvataan kaupungin liikenneturvallisuuksuden ja liikkumisen nykytilanne sekä arvioidaan liikenneturvallisuuksustyön nykytilaa ja kehittämistarpeita. Valtakunnalliset ja alueellisten tavoitteiden ohella nykytila-analyysin avulla liikenneturvallisuuksustyölle luodaan pitkän aikavälin visio sekä konkreettisesti toimintaa kohdentavat ja seurantaa palvelevat tavoitteet. Tavoitteiden pohjalta määritetään suunnitteluperiaatteet.

Alustavien painopisteiden määrittämisessä hyödynnetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenneturvallisuuksuunnitelman painopistealueita, joita tarkennetaan tarpeen mukaan nykytila-analyysin pohjalta. Toimenpiteitä suunnitellaan näiden painopisteiden mukaan. Toimenpiteiden ja toiminnan suunnittelussa suositetaan lähiaikoina toteutettavia, vaikuttavimpia ja kustannustehokkaimpia liikenneturvallisuuksustoimia, mutta myös suuremmat toimenpidetarpeet selvitetään ja kirjataan suunnitelmaan.

Projekti jakaantuu seuraaviin päätyövaiheisiin:

Työn käynnistäminen

- Ohjausryhmä työskentelyn käynnistäminen
- Lähtötietojen kerääminen
- Ajantasaiset yhteystiedot

Nykytilanteen analyysit

- Onnettomuusanalyysit
- Liikennejärjestelmä
- Kyselyt

Visio, tavoitteet ja painopisteet

- Tavoitteiden ja painopisteiden tarkentaminen nykytila-analyysin pohjalta
- Päätäjien sitouttaminen

Toimenpiteiden ja toiminnan suunnittelu

- Liikenneympäristön toimenpiteet
 - ✓ Pahimmat ongelmakohteet
 - ✓ Kustannustehokkaat toimenpiteet
- Liikennekasvatuksun ja viestinnän toimintaohjelma
 - ✓ Toimintaohjelman muodostaminen
 - ✓ Toiminnan käynnistäminen

Vaikutusten arviointi

- Tavoitteiden seurantamittareiden muodostaminen
- Liikenneympäristön toimenpiteiden vaikutukset

Kuva 2. Työvaiheet.

Työn käynnistäminen

Liikenneturvallisuuksuunnitelman käynnistäminen on tärkeä työvaihe, jossa sekä käynnistetään työn ohjaus että luodaan pohja suunnitteluprosessille. Käynnistysvaiheessa kerätään lähtöaineistot, integroidaan suunnitelmatyö alueen kuntien vireillä oleviin prosesseihin sekä viestitään suunnitelmatyön laadinnan tavoitteista.

Työn ohjaus käynnistyy ensimmäisellä ohjausryhmän kokouksella, jossa tarkistetaan työohjelma ja sovitaan ohjelmaan mahdollisesti tehtävistä muutoksista ja tarkennuksista. Ohjausryhmä vastaa suunnitelman linjauksista ja tarvittavista päätöksistä työn eri vaiheissa. Ryhmän jäsenet toimivat myös yhteyshenkilöinä, välittävät tietoa suunnitteluprosessista edustamalleen taholle ja tuovat sen tarpeet tietoon suunnitteluprosessiin. Kaupungin edustajien lisäksi ohjausryhmään kuuluvat ELY-keskuksen, poliisin sekä Liikenneturvan edustajat. Myös hyvinvointialueen kytkeminen työhön on tärkeää, ja heiltä pyritään saamaan edustajat ohjausryhmään.

Käynnistysvaiheen viestintä

Liikenneturvallisuuksuunnitelman laadinta on noin vuoden kestävä poikkihallinnollinen prosessi, jossa vuoropuhelu kaupungin työntekijöiden ja päättäjien sekä alueen asukkaiden ja sidosryhmien kanssa on tärkeää. Vuoropuhelu tuottaa tietoa suunnitteluun sekä edistää eri tahojen sitoutumista työn lopputuloksiin.

Liikenneturvallisuuksuunnitelman laadinnasta viestitään laajasti heti työn käynnistyessä. On tärkeää kertoa työn sisällöstä, tavoitteista ja osallistumismahdollisuuksista. Samalla alueen toimijoita ja päättäjiä voidaan kannustaa osallistumaan liikenneturvallisuuksuunnitteluun.

Lähtöaineistot ja kytkennät muihin suunnitelmiin

Työn alussa tarkennetaan, millaisia lähtöaineistoja työssä tarvitaan. Konsultti laatii aloituskokoukseen listauksen lähtöaineistotarpeista. Lisäksi selvitetään, onko kaupungilla ja ELY-keskuksessa vireillä suunnitelmia, joilla voi olla tekemistä liikenneturvallisuuksuunnitteluun kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset esteettömyyden, joukkoliikenteen tai kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen tähtäävät suunnitelmat, katu- ja tieverkon suunnitelmat, kaavoitusprosessit ja muut maankäytön suunnitelmat ja turvallisuusuunnitteluun prosessit. Tässä vaiheessa sovitaan myös, miten vuoden 2018 liikenneturvallisuuksuunnitelman toteutumista selvitetään ja raportoidaan.

Yhteystiedot

Liikenneturvallisuuksuunnitteluun ryhmät ovat avainasemassa liikenneturvallisuuksuunnitteluohjelman laatimisessa. Jokaisesta hallintokunnasta tulee olla yhteyshenkilö liikenneturvallisuuksuunnitteluun. Lisäksi sovitaan muut työn kannalta tarvittavat yhteyshenkilöt. Tavoitteena on, että kaikki viestintä hallintokuntaan (tiedotteet, kyselyt, jne.) kulkee hallintokunnan yhteyshenkilön kautta. Konsultti toimittaa tiedot ja viestit yhteyshenkilölle, joka jakaa ne eteenpäin (ja toisinpäin). Tällä pyritään sitouttamaan hallintokunnat työhön sekä toisaalta vaikuttamaan heidän suhtautumiseensa, kun viestit tulevat oman hallinnon alan edustajalta eivätkä ulkopuoliselta konsultilta.

Koulujen yhteystiedot kootaan erikseen koulukyselyä varten. Käytännössä yhteyshenkilönä toimii koulun rehtori.

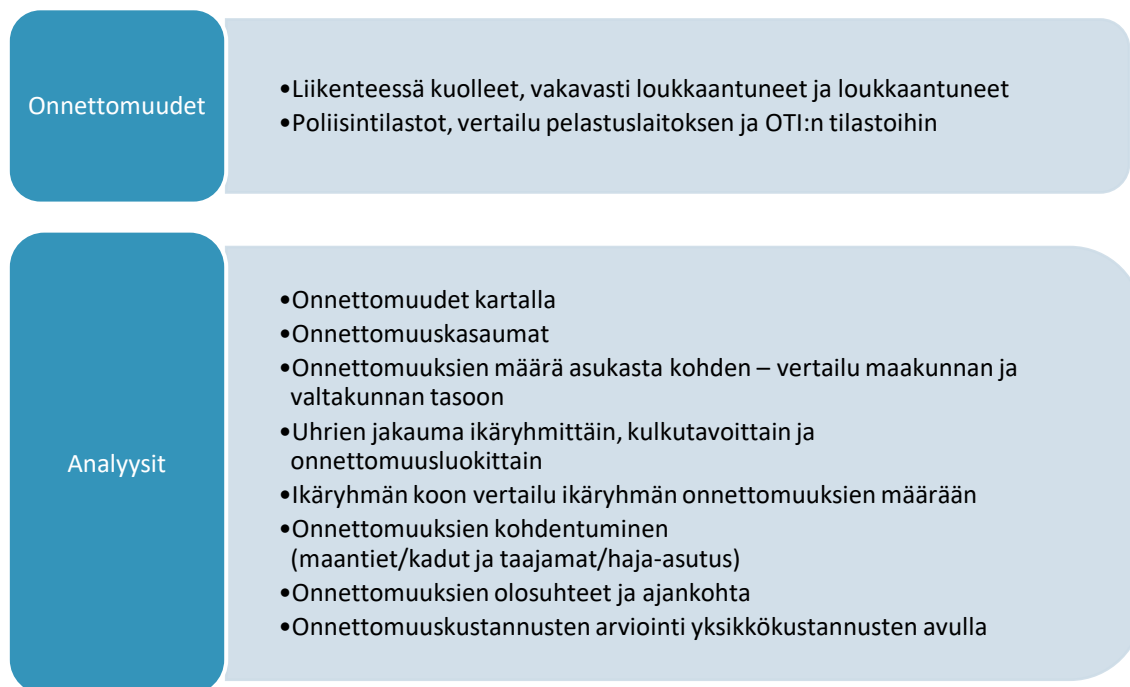
Ohjausryhmässä päätetään kerätäänkö myös suunnittelualueella toimivien yritysten yhteystietoja (yhteyshenkilöt), jotta myös yritykset saadaan mukaan työhön. Kunnan edustajat määrittelevät, mitkä yritykset otetaan mukaan työhön. Tarkoituksena on koota mukaan ainakin suurimpia työnantajia. Yrityksille välitetään työn aikana tiedotteet välitettäväksi eteenpäin henkilöstölleen.

Nykytilanteen analyysit

Nykytilan analyysin päätavoite on tutkia kestävän ja turvallisen liikkumisen tilaa, kehitystä ja edellytyksiä Porin seudulla. Tämä analyysi toimii perustana tavoitteiden ja painopisteiden tarkentamisessa ja tarjoaa oleellisia tietoja toimenpiteiden suunnittelulle. Kartoitus perustuu vuoropuheluun, kyselyihin, olemassa oleviin suunnitelmiin, selvityksiin sekä erilaisiin tilasto- ja rekisteriaineistoihin.

Liikenneonnettomuudet

Onnettomuustarkasteluissa päähuomio kiinnitetään kuolemiin, vakaviin loukkaantumisiin ja muihin loukkaantumisiin. Kokonaiskuvaa täydennetään omaisuusvahinko-onnettomuuksien tiedoilla. Onnettomuuskehityksen ja trendien tarkastelu tehdään vähintään kymmenen vuoden aikajänteellä ja keskeisissä tarkasteluissa tehdään vertailua koko maan keskitasoon. Tarkempia analyyskejä tehdään viimeisen viiden vuoden onnettomuuksista (2019–2023). Onnettomuustarkastelut tehdään Tilastokeskuksen virallisilla liikenneonnettomuustilastoilla, mutta tuloksia vertaillaan myös muihin onnettomuusaineistoihin (Pronto, OTI yms.). Selvitettäviä asioita on esitetty kuvassa 3.

Kuva 3. Onnettomuustarkastelu.

Onnettomuusanalyyseista laaditaan kalvosarja, joka sisältää tilastotarkasteluiden lisäksi selkeät ja yksityiskohtaiset karttaesitykset onnettomuuskausamien sijainneista.

Tiedot liikennejärjestelmästä ja olemassa olevat suunnitelmat

Tiedot liikenteen nykytilasta sekä tiedossa olevat liikenneympäristön parantamistarpeet kerätään kaupungin ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden haastatteluilla ja kyselyillä sekä rekisteriaineistoilla. Selvitettäviä asioita ovat:

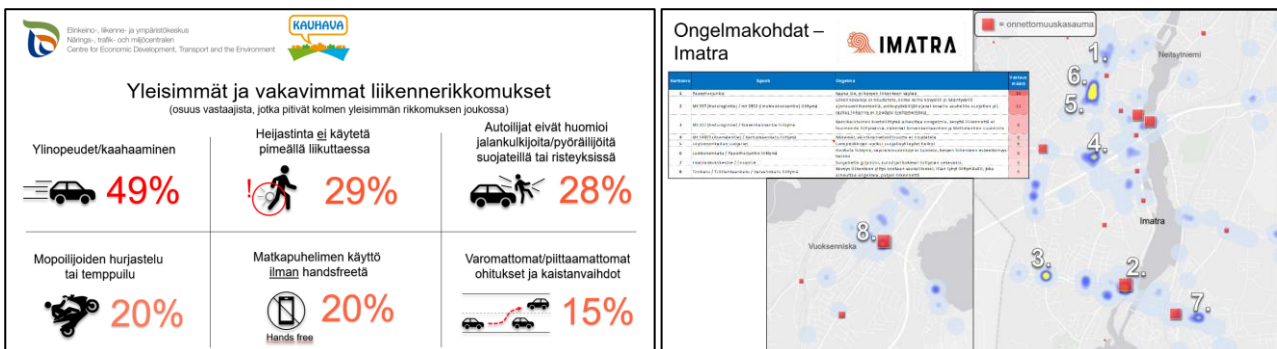
- tiedot liikenteestä ja liikennejärjestelyistä
 - nopeusrajoitukset
 - liikennemäärät
 - valaistus
 - jalankulku- ja pyörätiet

- ali- ja ylikulut
- moporeitit
- hirvivaroitusalueet
- nopeusnäyttötäulut
- kameravalvontapisteet
- väylien hoitoluokat
- tie- ja katuverkon toiminnallinen luokitus
- keskeisimmät tie- ja katuverkon liikenneturvallisuuksia koskevat suunnitelmat
- liikenneympäristön kehittämisperiaatteet ja tavoiteverkot (selvitetään siltä osin kuin näitä on ja niillä on merkitystä liikenneturvallisuukselle): nopeusrajoituspolitiikka ja liikenteen rauhoittamisratkaisujen periaatteet; taajamien/keskustojen jalankulkupainotteisten alueiden määrittelyt; pyöräilyn tavoiteverkkomäärittelyt ja laatutasotavoitteet; ja muut liikenneratkaisujen periaatteet
- kulkutapajakaumat
- liikenneympäristön TOP 5 ongelmakohteet kuntien, poliisin ja pelastuslaitoksen mielestä

Asukaskysely

Liikenneturvallisuuksuunnitelman laadinnan kannalta on tärkeää tietää, mikä on suunnittelualueen asukkaiden ja muiden sidosryhmien käsitys vaaranpaikoista, liikenneturvallisuuksien ja liikenneympäristön puutteista ja kehittämistarpeista (esimerkiksi jalankulku- ja pyörävälätarpeista, vaarallisista ylityksistä, jne.). Myös liikkumiseen, liikennekäyttäytymiseen ja esimerkiksi erilaisten turvavälineiden (esim. pyöräilykypärä) käyttöön liittyvien perustietojen selvittäminen on keskeistä turvallisen ja kestäväns liikkumisen edistämiseksi. Näitä asioita selvitetään työn alussa toteutettavan asukaskyselyn avulla.

Asukaskysely toteutetaan karttaphojaisena internetkyselynä. Tulosten analysoinnissa ja esittämisessä hyödynnetään infograafeja sekä paikkatietomenetelmin tuotettavia havainnollisia kuvia (kuva 4), kuten heatmap-esityksiä. Kyselyn sisältö ja kohderyhmät sovitaan ensimmäisessä ohjausryhmän kokouksessa. Asukaskyselyn tuloksista laaditaan havainnollinen kalvosarja.

Kuva 4. Esimerkki asukaskyselyn visualisointimahdollisuuksista.

Kansalaisaloitteiden analyysi

Työssä käydään läpi kaupungille ja ELY-keskukselle saapuneet suunnittelualueen liikenneympäristöä, liikennejärjestelyjä ja erityisesti liikenneturvallisuuksia koskevat aloitteet ja palautteet.

Hallintokuntakysely

Työn alkuvaiheessa kaupungin ja hyvinvointialueen henkilöstölle kohdistetaan liikenneturvallisuuksuustyön nykytilakysely. Kysely toteutetaan Kohti viiden tähden liikenneturvallista kuntaa kysymyspatteristoa hyödyntäen.

Kyselyllä selvitetään toteutunutta liikenneturvallisuustyötä ja pyydetään arvioimaan, miten työssä on onnistuttu. Lisäksi kartoitetaan tarpeita ja toiveita työn kehittämiseksi. Kyselyllä pyritään myös saamaan esiin ideoita tulevalle toiminnalle. Vastaajilta kysytään muun muassa, mitkä ovat oikeat yhteistyötahot ja ryhmät, joiden kanssa työtä tulisi jatkossa tehdä esimerkiksi kunnan sisällä ja kuntarajojen yli.

Vastaajia pyydetään kertomaan taustastaan (esimerkiksi hallintokunta, jota edustaa / onko ollut aiemmin mukana kunnan liikenneturvallisuusryhmässä), jolloin vastauksia pystytään hyödyntämään suunnitelmatyössä mahdollisimman hyvin.

Kyselyn tulokset toimivat työn tärkeinä lähtötietoina, kun ryhdytään suunnittelemaan tulevaa liikenneturvallisuustyötä. Lisäksi kyselyllä pyritään herättelemään keskustelua liikenneturvallisuustyöstä sekä antamaan jo vinkkejä liikenneturvallisuustyön mahdollisista toimintamuodoista.

Konsultti toimittaa kyselylinkin hallintokuntien yhteyshenkilöille, jotka välittävät sen eteenpäin omalle hallintokunnalleen. Kyselyn tulokset raportoidaan tiiviinä PowerPoint-esityksenä.

Koululaiskysely

Lasten ja nuorten liikkumisen ja liikennekäyttämisen ominaispiirteitä sekä kokemuksia liikenteestä ja liikenneturvallisuudesta, liikenneympäristöstä ja liikenneturvallisuuden parantamiskeinoista kartoitetaan erillisellä sähköisellä koululaiskyselyllä. Kyselyn kohderyhmä (luokka-asteet) ja tarkempi sisältö sovitaan työn ohjausryhmässä. Konsultti toimittaa kyselylinkin koulujen yhteyshenkilöille (rehtorit), jotka vastaavat linkin välittämisestä koulussa kaikille opettajille.

Tavoitteet ja painopisteet

Tavoitteet tuovat liikenneturvallisuustyöhön pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Valtakunnallisten ja alueellisten suunnitelmien (kuva 5) linjausten sekä nykytila- ja ongelma-analyysin pohjalta määritellään liikenneturvallisuustyön visio sekä tätä tukevat pitkän aikavälin linjaukset. Toiminnan kohdentamista, seuranta ja vaikuttavuuden arviointia varten asetetaan määrälliset yleistavoitteet. Tämän lisäksi liikenneturvallisuustyötä fokusoidaan liikenneturvallisuusongelmien, vaikuttavuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien perusteella valittavilla painopisteillä, joihin myös lähiajan toimenpiteiden suunnittelu kohdennetaan. Lisäksi on hyvä asettaa liikenneturvallisuustyön teemoja tai eri liikennemuotojen tai liikkujaryhmien turvallisuutta konkretisoivia tavoitteita.

Porin seudun liikenneturvallisuustavoitteisto muodostuu seuraavista elementeistä:

- Liikenneturvallisuustyön visio sekä tätä tukevat pitkän aikavälin linjaukset
- Määrälliset yleistavoitteet, jotka koskevat onnettomuuksien ja/tai niiden uhrien kokonaismääriä, onnettomuuksien vakavuutta, turvattomuuden tunnetta, riskikäyttäytymistä, kulkutapajakaumaa jne.
- Vaikuttavuuden perusteella valitut painopisteet toimenpiteiden kohdentamista varten
- Liikenneturvallisuustyön tilaa ja vaikuttavuutta kuvaavat mittarit

Ohjausryhmä hyväksyy tavoitteet ja tarpeen mukaan ne voidaan hyväksyttää tarkoituksenmukaisella tavalla esimerkiksi kaupungin/kunnan hallituksessa, valtuustossa, lautakunnissa tai johtoryhmässä.

Varsinais-Suomen ja Satakunnan liikenneturvallisuusvisio

- Liikennejärjestelmä on suunniteltu siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai vakavasti loukkaantua tieliikenteessä.
- Kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenteen, kävelyn, pyöräilyn) osuuden kasvulla tuetaan liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamista.

Päätavoitteet Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa (Kuvat 16. ja 17.)

- Liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä vähenee jatkuvasti. Vuoteen 2050 mennessä tieliikenteen kuolemien ja vakavien loukkaantumisten määrä vähentyy nollaan.
- Vuonna 2030 alueen tieliikenteessä kuolee enintään 14 henkilöä (lähtötilanne 28/v) ja loukkaantuu vakavasti enintään 57 henkilöä (lähtötilanne 115/v).
- Tieliikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määrä asukaslukuun suhteutettuna on Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakunnissa koko maan keskiarvoa alhaisempi.
- Vuoteen 2030 mennessä maakuntien kuntien keskiarvo Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -arvioinnissa on vähintään neljä tähteä.

Päätavoitteet Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueen maanteille (Kuva 18.)

- Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteilla vähenee jatkuvasti.
- Vuonna 2030 maanteiden liikenteessä kuolee enintään 10 henkilöä (lähtötilanne 20/v) ja loukkaantuu vakavasti enintään 18 henkilöä (lähtötilanne 36/v).
- Vuoteen 2050 mennessä alueen maanteiden liikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantumisten määrä vähentyy nollaan.

Kuva 5 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteet.

Liikenneympäristön toimenpideohjelma

Liikenneympäristön toimenpiteiden suunnittelu kohdistetaan painopisteiden kautta erityisesti pahimpiin liikenneympäristön ongelmakohteisiin.

Liikenneympäristön parantamissuunnitelman taustaksi linjataan suunnitteluperiaatteet ja painopisteet, jotka ohjaavat toimenpiteiden muodostamista ja priorisointia. Ne voivat koskea muun muassa tie- ja katuverkon jäsentelyä, nopeusrajoitusjärjestelmää, suojatiejärjestelyitä, hidasteiden ja liikennemerkkien käyttöä sekä koulujen liikennejärjestelyitä.

Liikenneympäristön parantamisen konkreettiset toimenpide-ehdotukset koskevat muun muassa seuraavia ryhmiä:

Pienet liikenneturvallisuustoimet

- nopeusrajoitusten tarkistukset
- nopeusnäytöt
- suojatiejärjestelyt
- liikenteen rauhoittamistoimet
- pienet pysäkkijärjestelyt
- liikennemerkkijärjestelyt
- tiemerkinnot
- pienet liittymätoimenpiteet (myös yksityistiet)
- koulujen, päiväkotien ja liikuntakeskusten pihajärjestelyt, jne.
- pyörien pysäköintijärjestelyt
- pienet esteettömyystarkastelut

Suuremmat investointihankkeet

- ajonopeuksien automaattivalvonta
- liittymäjärjestelyt
- liikennevalot
- kaiteiden rakentaminen ja kunnostus
- ali- tai ylikulkujen rakentaminen, jalankulku- ja pyöriteiden rakentaminen (tärkeimpien tarpeiden selvittäminen)
- keskikaiteiden rakentaminen
- tasoristeysten parantaminen tai poistaminen
- tievalaistuksen rakentaminen ja saneeraus, riista-aidat, jne.

Hoito- ja ylläpito

- väylien kunnossapito (kesä ja talvi)
- päällysteiden uusiminen, kelirikkorjaukset
- ajoratamerkkien ylläpito, riista-alueiden raivaukset
- näkemäraivaukset, varusteiden ja laitteiden hoito ja ylläpito, jne.

Liikenneympäristön parannustoimenpiteitä suunnitellaan konsultin ennakkovalmistelujen pohjalta maastokäynnillä sekä liikenneympäristöpalaverissa. Suunnittelussa ja toimenpiteiden priorisoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota toimenpiteiden toteutuskelpoisuuteen ja vaikuttavuuteen. Toimenpiteitä suunnitellaan lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikajänteellä.

Liikenneympäristön parannustoimenpiteet kerätään toimenpidetaulukoksi, jossa on kuvattu muun muassa toimenpiteen sisältö, kustannusarvio, tieosoite, kiireellisyys, toteutusta ja suunnittelua edistävä taho, toimenpiteiden vaikutukset sekä huomiot/lisätiedot.

Liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan kaupungin liikenneturvallisuusryhmässä. Toimenpiteiden seurannan tavoitteena on paitsi seurata liikenneturvallisuussuunnitelmassa kuvattujen toimenpide-ehdotusten etenemistä ja huolehtia toimenpidelistojen ajantasaisuudesta, myös aktiivisesti edistää toimenpiteiden toteutumista. Tavoitteiden toteutumisen seurannan lähtökohtana ovat liikenneturvallisuussuunnitelmassa kuvatut määrälliset liikenneonnettomuuksien vähentämistavoitteet sekä painopisteille kuvatut mittarit.

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma laaditaan samanaikaisesti liikenneympäristön toimenpideohjelman kanssa. Käytännön lähtökohtana ovat kuntien ja hyvinvointialueen eri hallintokuntien nykyiset käytännöt, ja tavoitteena on edistää jatkuvaa yhteistyötä hallintokuntien ja sidosryhmien välillä. Kehittämistoimilla pyritään vaikuttamaan liikkumistottumuksiin, liikennekäyttäytymiseen ja -asenteisiin, koska asenteet ovat keskeisessä roolissa liikenneturvallisuuden parantamisessa.

Seudun liikennekulttuurin, palveluiden ja ongelmien ymmärtämiseksi hyödynnetään kyselyiden ja työn aikaisen vuoropuhelun tuloksia. Seudulliset valvonnan painopistealueet ja tärkeimmät kohteet määritellään liikennekäyttäytymiseen liittyvien ongelmien vähentämiseksi. Keskeinen lähtökohta on päättäjien sitouttaminen turvallisen ja kestävästi liikkumisen edistämiseen, jotta toimenpiteillä olisi merkittävä vaikutus.

Ohjelmassa hyödynnetään ja viitataan vuonna 2016 valmistuneeseen käsikirjaan *Opas kuntien liikenneturvallisuustyöhön* (<https://www.liikenneturva.fi/fi/kampanja/kuntien-liikenneturvallisuustyo/kuntien-liikenneturvallisuustyo>).

Toimintaohjelman sisältö

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma rakentuu hallintokuntakohtaisten vuosikellojen ympärille, jotka tarjoavat käytännönläheisiä ideoita ruohonjuuritason työn toteuttamiseen. Vuosikelloissa esitetyt ideat kattavat laajasti useamman vuoden ajanjakson, mikä mahdollistaa pitkäjänteisen suunnittelun ja toteutuksen. On tärkeää huomata, että kaikkia ehdotettuja toimenpiteitä ei ole tarkoitus panna täytäntöön yhden vuoden aikana, vaan vuosikellot tarjoavat kokonaiskuvan suunnitelluista aktiviteeteista pidemmällä aikavälillä.

Liikenneturvallisuusryhmä toimii keskeisenä suunnittelijana ja yhteistyökumppanina, kun toimintaa suunnitellaan vuosittain. Ryhmä osallistuu aktiivisesti vuosikelloissa mainittujen ideoiden valintaan ja priorisointiin, mikä mahdollistaa toiminnan räätälöinnin vuoden teemojen ja tarpeiden mukaan. Tällä tavoin varmistetaan, että liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma on joustava ja vastaa ajankohtaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Toimintaohjelman pitkäjänteinen suunnittelu ja yhteistyö liikenneturvallisuusryhmän kanssa vahvistavat paitsi ohjelman tehokkuutta myös sen kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ja tarpeisiin.

Toimintaohjelman työstäminen

Luonnos käsitellään liikenneturvallisuusryhmän kokouksessa. Kokouksen jälkeen toimintaohjelman luonnos toimitetaan tutustuttavaksi ja kommentoitavaksi kaikille hallintokunnille. Toimintaohjelmaluonnosta pyydetään käsittelemään sekä johtoryhmässä että yksittäisissä yksiköissä (esimerkiksi sivistystoimen johtoryhmä + koulut ja päiväkodit).

Saatujen kommenttien ja täydennysten pohjalta konsultti viimeistelee toimintaohjelman. Toimintaohjelman tarkoitus on toimia hallintokuntien oppaana ja vinkkivarastona liikenneturvallisuustyöhön. Ohjelma on konkreettinen, ja jokainen hallinnonalan edustaja löytää sieltä omaan tehtävänkenttäänsä kuuluvia toimenpiteitä.

Viestintäsuunnitelma

Työn aikana laaditaan 3 mediatiedotetta. Konsultti laatii tiedoteluonnokset, jotka ohjausryhmä kommentoi ja hyväksyy. Ensimmäinen mediatiedote laaditaan keväällä 2024. Siinä kerrotaan suunnitelman käynnistymisestä ja tavoitteista. Syksyllä 2024 tehdään toinen mediatiedote, jonka aiheena on nykytila-analyysin tulokset. Kolmas mediatiedote julkaistaan alkuvuodesta 2025, ja siinä kerrotaan valmistumassa olevasta suunnitelmasta.

Kunta julkaisee mediatiedotteet omilla kotisivuillaan. Työn aluksi ja lopuksi julkaistavat tiedotteet kunta toimittaa myös tiedotusvälineille. Kyselyä ja nykytila-analyysejä koskeva tiedotekin voidaan jakaa tiedotusvälineille, jos kysely on koskenut myös kuntalaisia.

Raportointi

Ehdotamme, että liikenneturvallisuussuunnitelma raportoidaan päätyövaiheiden esittelykalvosarjoilla, erillisillä toimenpidetaulukoilla.

Aineisto kootaan myös kuntien nettisivuille ”liikenneturvallisuussivuksi”. Erillisinä kokonaisuuksina raportoitavia asioita ovat mm.:

- Työn tiivis yleisesittely ja päätulokset (max 5 kalvoa)
- Onnettomuustarkastelut ja -kartat
- Sidosryhmä-/asukaskyselyt
- Liikenneturvallisuustyön visio ja tavoitteet
- Liikenneturvallisuustyön organisointi kunnassa, liikennekasvatus ja viestintä
- Liikenneympäristön kehittämissuunnitelma (Excel + kartat, iLiituun sopivassa muodossa, sisältäen Tarva-koodit)

Kokoukset ja työn aikataulu

Ohjausryhmä kokoontuu työn aikana neljä kertaa. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii ELY-keskuksen edustaja ja esittelijänä/sihteerinä konsultti. Ohjausryhmien kokousten alustava sisältö on esitetty tässä luvussa aikataulun yhteydessä.

Konsultin ja ohjausryhmän välinen viestintä kokouksien välillä tapahtuu sähköpostin ja konsultin projektille perustettavan OneDriven kansion kautta. Kansioon laitetaan yhteistyötahojen ja konsultin yhteystiedot, työohjelma aikatauluineen, kokouskutsut liiteaineistoinen, muistiot sekä työn aikainen muu materiaali. Kokousmateriaali valmistellaan siten, että se on ladattavissa OneDrivesta noin viikkoa ennen kokousta. Asialista toimitetaan sähköpostitse.

Maastokäynnit

Maastokäynnit ovat nykytilan ongelmien, toimenpiteiden määrittelyn ja käyttäjätarpeiden ymmärtämisen kannalta työn keskeisiä työvaiheita ja merkittävä osa vuorovaikutusta. Ensimmäisen maastokäynnin konsultti suorittaa itsenäisesti työn alkuvaiheessa. Maastokäynnin tarkoituksena on tutustua suunnittelualueeseen ja nykytilan analyysien esille nostamiin ongelmakohtiin.

Yhteisesti suuremmalla kokoonpanolla tehtävä kuntakohtainen maastokäynti suoritetaan syys-lokakuussa 2024. Maastokäynti palvelee toimenpiteiden suunnittelua ja se tehdään onnettomuusanalyysissä, kyselyissä ja asiantuntijahaastatteluissa esille tulleisiin pahimpiin ongelmakohteisiin. Maastokäyntiä ennen pidetään tiivis palaveri, jossa käydään ennakkoon läpi tarkasteltavat kohteet. Maastokäynteihin osallistuvat ELY-keskuksen, kuntien ja konsultin edustajat.

Liikenneympäristön toimenpiteiden suunnittelupalaveri

Työn aikana järjestetään kuntakohtaiset liikenneympäristön suunnittelupalaverit yhdessä ELY-keskuksen ja kuntien teknisten toimien edustajien kanssa.

Marras-joulukuussa 2024 pidettävissä palavereissa käydään läpi kohde kohteelta nykytila-analyysin sekä maastokäyntien pohjalta muodostettua alustavaa liikenneympäristön toimenpideohjelmaa kartta- ja taulukkoesitysten avulla. Palaverissa tehdään alustavat kiireellisyysluokitukset sekä tehdään tarkennuksia kustannusarvioihin, edistämismenestykseen ja muihin toimenpide-ehdotuksista kerättyihin tietoihin.

Aikataulu

TYÖVAIHE	2024												2025			
	kk	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4		
Työn käynnistäminen ja organisointi																
Nykytilanteen analyysit																
Visio, tavoitteet ja painopistealueet																
Toimenpiteiden ja toiminnan suunnittelu sekä ohjelmointi																
Vaikutusten arviointi																
Raportointi																
Suunnitelman aikainen vuorovaikutus ja viestintä																
Asukas- ja koulukyselyt																
Hallintokuntakysely (liikennekasvatustyön nykytila)																
Muut kyselyt, haastattelut ja aloitteiden analyysit																
Liikenneympäristön suunnittelupalaverit, 1 kpl / kunta (LY)																
Maastokäynnit, konsultin oma (M1) ja kunnan/ELYn kanssa (M2)																
Mediatiedotteet, 3 kpl (T1, T2 ja T3)																
Ohjausryhmän kokoukset, 4 kpl (O1, O2, O3, O4)																

Ohjausryhmän kokous 1 (Teams)

- Työohjelman esittely (sisältö, tavoitteet ja aikataulu)
- Odotukset työlle ja mahdolliset täsmennykset työohjelmaan
- Ohjausryhmä ja sen jäsenet, kokousmenettelyt ja -ajankohdat
- Lähtöaineisto (konsultti laatii listan tarvittavista aineistoista)

- Vuoden 2018 suunnitelman toteutuneisuus (sovitaan raportoinnista)
- Kyselyiden suunnittelu ja toteutukseen valmistautuminen, kyselyrungoista päättäminen
- Tiedottamisen aikatauluista sopiminen ja ensimmäisen mediatiedotteen sisältö (T1)

Ohjausryhmän kokous 2 (Läsnä?)

- Nykytilan analyysin tulokset ja yhteenvedojen hyväksyminen
- Toisen mediatiedotteen sisältö ja aikataulu (T2)
- Visio, tavoite ja painopisteet
- Liikenneympäristösuunnittelun periaatteet / toimenpidevalikoimasta ja lähestymistavasta keskustelu
- Maastokäynneistä (M2) sopiminen

Ohjausryhmän kokous 3 (Teams)

- Liikenneympäristöpalaverien (LY) ja maastokäyntien anti
- Alustavat lähivuosien toimenpide-esitykset, alustava toimenpideohjelma
- Alustava ehdotus liikenneturvallisuustyön toimintaohjelmasta
- Vaikutusten arvioinnin periaatteet
- Loppuraportoinnista sopiminen (sisältörunko ja hyväksytään nykytila, tavoitteet ja painopisteet)

Ohjausryhmän kokous 4 (Teams)

- Lopulliset toimenpide-esitykset ja liikenneturvallisuustyön toimintaohjelma
- Suunnitelman vaikuttavuuden ja toteutumisen riskien arviointi
- Raportoinnin luonnosten käsittely ja viimeiset korjaukset
- Työn loppuun saattaminen: viimeinen mediatiedote (T3) ja työn hyväksyttäminen

Laatusuunnitelma

Työssä noudatetaan Linea Konsultit Oy:n RALA-laaturjestelmää. Porin seudun kuntien liikenneturvallisuus-suunnitelman projektipäällikkönä toimii Aleksi Krankka ja liikennekasvatus- ja viestintäosuuden vastuuhenkilönä Atte Mantila. Työn laadunvarmistajana toimii Mikko Seila.

Suunnittelutyötä ohjataan ohjausryhmän kokouksissa. Kokouksissa tehtävän päätöksenteon kannalta olennainen aineisto toimitetaan ennakkomateriaalina hyvissä ajoin. Konsultti laatii kokouksista kokousmuistiot, jotka kumpikin kokouksessa mukana ollut konsultin edustaja tarkistaa ennen tilaajalle toimittamista.

Suunnitelmatuotteiden laatua valvotaan muun muassa tilaajalle lähtevien lopputuotteiden tai niiden luonnoksen osalta konsultin sisäisellä laadunvarmistuksella, jossa työryhmän edustajat tarkistavat ristiin toistensa tuottaman materiaalin (ns. itselle luovutus). Ristiin tarkistuksen lisäksi työn laadunvarmistaja tarkistaa päätyövaiheista tilaajille toimitettavat raportoinnit ja aineistot. Toimenpiteet ja tarkistukset kirjataan laatupäiväkirjaan.

Projektipäällikkö varmistaa projektin etenemisen seurannan avulla. Hän valvoo suunnittelutyön edistymistä, aikataulua, suunnittelukustannuksia, resursseja sekä muita projektin kulkuun vaikuttavia tekijöitä. Hän myös koordinoi projektiin osallistuvien henkilöiden toimintaa siten, että eri osatehtävät valmistuvat oikea-aikaisesti. Työn suunnittelutilanne käydään läpi ohjausryhmän kokousten yhteydessä. Työn tekninen laatu varmistetaan huolehtimalla siitä, että työn eri vaiheissa käytetään tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja henkilöresursseja, joilla on tehtäviin vaadittava pätevyys, sekä huolehtimalla riittävästä tiedonkulusta suunnittelijoiden kesken.